

ПРОГНОЗ
фітосанітарного стану
та рекомендації щодо захисту сільськогосподарських рослин
у господарствах Вінницької області
у липні 2026 року

Багатоїдні шкідники

У червні місяці спостерігались дощові умови різної інтенсивності на фоні перепадів температури повітря від низьких до підвищених. Розвиток шкідників в першій половині місяця стримував порівняно низький температурний режим і прискорився з потеплінням в другій половині місяця.

В липні очікується масовий літ **кукурудзяного стеблового метелика**. Сприятливі погодні умови під час розвитку лялечок дають підставу очікувати підвищення рівня чисельності та шкідливості фітофага повсюди.

При сумі ефективних температур понад 10°, яка складатиме від 375°C, розпочинається яйцекладка метелика. Як тільки виявлено перші дві кладки яєць, необхідно негайно розпочати випуск трихограми в кількості 50–100 тисяч самиць на 1 га. Надалі, через кожні 4–5 днів, а за умов тривалого льоту – кожні 5–7 днів, рекомендовано повторно проводити випуски. Особливу увагу слід звертати на несприятливі умови для активності трихограми, такі як посуха або вітряно-дощова погода, коли її життєдіяльність обмежується лише 3–5 добами. У разі сприятливих умов для розвитку трихограми (помірна температура з гідротермічним коефіцієнтом 0,9–1,2) зазвичай достатньо двох внесень: першого – на початку кладки яєць, другого – у період масового відкладання (приблизно через два тижні після початку або при досягненні СЕТ 430°C, залежно від погодних умов). Надалі контроль чисельності шкідника здійснюється за рахунок природного розмноження яйцеїда.

З урахуванням розбіжності в термінах льоту метеликів, внесення трихограми на кукурудзі також буде ефективним у боротьбі з бавовниковою совкою.

На території Вінницької області працюють біолабораторії, що виробляють трихограму: ТОВ «Вінницька біолабораторія», ПП «Томашпільська біолабораторія», ТОВ «Чернівецька біолабораторія».

В разі наявності несприятливих умов для випуску яйцеїда-трихограми, або суб'єкт господарювання надає перевагу використанню хімічних засобів захисту рослин, при перевищенні економічного порогу шкідливості, який становить 18% рослин, заселених яйцекладками, або 6-8% рослин з гусеницями кукурудзяного метелика, здійснюють обприскування пестицидами, дозволеними для використання в Україні, зокрема, що містять діючі речовини лямбда-цигалотрин, біфентрин, тефлутрин, хлорантраніліпрол, тетраніліпрол, імідаклоприд, ацетаміприд, флубендіамід, дифлубензурон, хлорпірифос, спінеторам та ін. Для боротьби з стебловим метеликом зареєстровано біопрепарат *ОстрініяСТОП (OstriniaSTOP)*, п..

Продовжуватиметься активність личинок і літ **підгризаючих совок (озимої, окличної та іпсилон)**, а також відкладання ними яєць. Загалом інтенсивність льоту залишалася на рівні попередніх років і становила 1-2 екземпляри за ніч на світло- та феромонні пастки. У південних районах області місцями цей показник досягав 12 екземплярів за ніч на феромонну пастку. Є ймовірність осередкової шкідливості совок у посівах просапних, овочевих та інших культур.

З огляду на продовження льоту метеликів підгризаючих совок на посівах просапних, овочевих культур та на площах, призначених під посів озимини, можна продовжити використання коритець з мелясою, що бродить, із розрахунку 2-5 коритець на 1 га (зазвичай їх виставляють з початку травня до кінця червня для зимуючого покоління метеликів, а також із середини липня до кінця вересня для I покоління), але погодні умови визначили розтягнутий характер льоту.

При перевищенні ЕПШ поширення гусениць (у посівах буряків 1-2, кукурудзи, соняшнику, картоплі, інших просапних 3-8, озимої пшениці 2-3 екз.м2) використовують хімічними пестицидами на основі диметоату, дельтаметрину, імідаклоприду + біфентрину, імідаклоприду + бета-цифлутрину, хлорпірифосу + циперметрину, інших препаратів згідно Переліку. Ефективними є суміші фосфорорганічних і піретроїдних інсектицидів у половинних нормах з додаванням 3-4 кг/га сечовини. Кращі результати дають обробки у вечірні години, коли гусінь харчується на рослинах. З агротехнічних прийомів ефективні міжрядні розпушування просапних, передусім, цукрових буряків і овочевих культур, знищення бур'янів та квітучих нектароносів.

Поряд із підгризаючими шкідниками, повсюди спостерігатиметься активний літ метеликів, їхнє відкладання яєць, розвиток і шкодочинність личинок **листогризучих совок**.

Серед них найбільшу загрозу можуть становити такі види: **бавовникова совка** (завдає шкоди кукурудзі, томатам, соняшнику, бобам, ріпак, капусті, цукрові буряки) і **совка-гамма** (небезпечна для просапних та овочевих культур).

З метою боротьби з гусеницями листогризучих совок використовують трихограму. Перший випуск яйцеїда (30-50 тис. на 1 га) проводять на початку відкладання яєць за чисельності не менше 4-5 яєць/м² (проти першого покоління), 7-8 яєць/м² (проти другого покоління) для совок з груповою яйцекладкою та 15 яєць на 100 рослин за поодинокі яйцекладки. За масової яйцекладки випуск повторюють. За несприятливих умов (ГТК 0,5-0,8, 1,3-1,7) ентомофага необхідно застосовувати методом повторних випусків із врахуванням того, що в цьому випадку його ефективна дія обмежена 3-5 днями.

З хімічних препаратів рекомендовано використовувати такі піретроїди антраніламід, неонікотиноїди, карбаксаміди фосфоорганічні сполуки у різних комбінаціях. Доцільно використовувати й біопрепарати: Бітоксикацилін-БТУ, (інсектицид), КС, Лепідоцид-БТУ, (інсектицид), Хеліковекс, КС.

Окрім цього, повсюдно існує ризик появи й шкодочинності личинок **сонцевика будякового**, також відомого як **чортополохівка**, який може уражати сою, соняшник, томати, яблуні, виноград та інші культури. В липні проходить відкладання яєць та розпочнеться відродження личинок II покоління. Вони можуть осередково шкодити здебільшого на просапних культурах (сої, соняшнику), ймовірно - на овочевих (томати) і плодівих (яблуні, винограду). Це вимагає проведення постійного моніторингу зазначених та інших культур. Гусениці чортополохівки досить ненажерливі і здатні швидко пересуватися в пошуках поживи. Забарвлення личинок мінливе (ймовірно, залежить від рослин, на яких проходить харчування), тому при діагностиці слід мати на увазі, що личинки молодших віків влаштовують сховища (7-9 протягом життя) з кількох згорнутих листків, скріплених павутиною. В цих сховищах вони видають отвори між жилками листків.

За шкідливості личинок необхідне проведення заходів захисту – крайових або суцільних обробок інсектицидами, дозволеними Переліком до використання в Україні на відповідних культурах проти листогризучих шкідників. Безпосередньо проти чортополохівки в Україні зареєстровані препарати із діючими речовинами альфа-циперметрин, хлорантраніліпрол, лямбда-цигалотрин, флубендіамід, дельтаметрин, тіаметоксам. Вибір препаратів, дозволених для боротьби із цим шкідником, обмежена. Регламенти їх використання описано у Переліку.

Шкідники та хвороби зернових, зернобобових культур і багаторічних трав

У посівах зернових культур спостерігатиметься збільшення чисельності **злакових попелиць**. Триватиме відродження та шкідливий вплив на колос личинок **пшеничного трипсу** та **хлібних жуків**. Личинки **хлібних клопів** продовжуватимуть відновлюватися і живитися зерном, що перебуває у фазі наливу. Личинки **п'явиць** продовжуватимуть споживати зелене листя, а згодом переходити до стадії залялькування.

За чисельності шкідливої черепашки та інших клопів більше 2 екз./м² (на посівах сильних та цінних сортів) або 4-6 екз./м², хлібних жуків в разі перевищення порогу шкідливості, який в різних умовах становить від 3 до 8 екз./м². Захист посівів від клопа-черепашки слід провести в стислі строки - від завершення відродження личинок до появи 4 віку (протягом 10-12 днів). Оптимальні строки проведення обробок – наявність в посівах 15-30% личинок 3 віку. Хімічні обробки проти личинок клопа-черепашки будуть ефективними і проти інших шкідників, що заселяють посіви зернових культур.

Використовують піретроїди, неонікотиноїди, сульфоксिमіни, фосфорганічні препарати або їх комбінації (альфа-циперметрин, біфентрин, диметоат, лямбда-цигалотрин, сульфоксафлор, тіаметоксам та ін.). Фосфорганічні препарати краще застосовувати у сумішах з піретроїдами. Із біопрепаратів проти шкідливої черепашки, смугастої цикадки, пшеничного трипсу, п'явиці ефективні АгріІнсекта, р., Колорадоцид, з.п., Фітопсин, суспензія.

Перемінна погода з періодичними опадами та підвищеною вологістю повітря створюватиме сприятливі умови для посилення захворювань листового апарату зернових культур, таких як борошниста роса, бура листкова іржа, септоріоз і піренофороз. Можливе також проявлення вже наявних ознак хвороб, що формувалися у попередні періоди, зокрема білоколосість, щуплозерність від кореневих гнилей та сажкові мішечки у випадку твердої сажки. В разі виявлення таких уражень слід приділити особливу увагу до окремої очистки такого зерна під час збирання, перевірки його на наявність фітопатогену та не використовувати його для посіву.

За умов тривалої високої вологості та температури повітря в діапазоні 23–30°C у другій половині вегетаційного періоду посилюється розвиток таких захворювань, як **альтернаріоз**, **фузаріоз**, **септоріоз** колоса. Також зростає ризик виникнення **чорного зародка** насіння, що спричиняється грибом *Bipolaris sorokiniana* або бактеріальними патогенами.

Запобігання втратам зерна, спричиненим ураженням колоса грибовими та бактеріальними захворюваннями (такими як фузаріоз, септоріоз, альтернаріоз тощо), значною мірою можливе завдяки реалізації організаційно-профілактичних заходів. До таких належать вчасне проведення збирання врожаю, пріоритетна обробка уражених ділянок, а також оперативне очищення та просушування зібраного зерна.

На посівах **кукурудзи** буде спостерігатися розвиток комплексу гризучих шкідників, таких як **стебловий кукурудзяний метелик**, **бавовникова совка**, а в ареалах їхнього поширення — **західний кукурудзяний жук (діабротика)**. Також активними будуть сисні шкідники: **цикадки**, **попелиці** й **трипси**. Часті опади та підвищена вологість повітря створять сприятливі умови для поширення таких хвороб, як **гельмінтоспоріоз**, **летюча й пухирчаста сажка**.

Проти західного кукурудзяного жука (діабротики), стеблового кукурудзяного метелика, совок ефективними будуть препарати із діючою речовиною тетраніліпрол, лямбда-цигалотрин, імідаклоприд, хлорантраніліпрол, біфентрин, ацетаміпрід.

За небезпеки поширення гельмінтоспоріозу посіви оздоровлюють фунгіцидами на основі та у комбінаціях піраклостробіну, епоксиконазолу, ципроконазолу, азоксистробіну, дифеноконазолу, боскаліду, тебуконазолу, трифлуксистробіну.

На посівах **гороху** личинки **горохового зерноїда** продовжуватимуть з'являтися на поверхні молодих бобів, проникати всередину насіння і там розвиватися до фази імаго. Всередині бобів гусениці **горохової плодоярки** та **бобової (акацієвої) вогнівки** активно живитимуться тканинами. Сисні шкідники, як-от **горохова попелиця** й **трипси**, шкодитимуть рослинам, висмоктуючи соки зі свіжих зелених частин. У цей же період з ґрунту почнуть виходити молоді жуки **бульбочкових довгоносиків**, які переміщатимуться на різноманітні бобові культури й живитимуться ними до початку холодного періоду.

Підвищена відносна вологість у поєднанні з оптимальними температурами в межах 19-25°C сприятиме поширенню таких хвороб, як **аскохітоз**, **пероноспороз** і **борошниста роса**. У той же час за високих температур повітря та ґрунтової посухи рослини будуть уразливими до коренових гнилей.

В разі прогнозу про випадання опадів, які можуть призвести до затягування строків збирання гороху, проводять десикацію посівів дикватом диброміду або ізопропіламіною сіллю гліфосату у фазі пожовтіння нижніх бобів та за вологості зерна до 45%. Десиканти використовують згідно регламентів, передбачених Переліком пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні

У посівах **сої** за теплої та помірно вологої погоди можливе активне збільшення чисельності сисних шкідників, таких як **попелиці** та **клопи**, тоді як у жарких умовах буде спостерігатися розмноження **павутинного кліща**. Локально, в південних районах області, гусениці **акацієвої вогнівки** шкодитимуть зернам у молодих бобах, і це стане особливо небезпечним через їх здатність переходити від одного бобу до іншого у процесі живлення.

Підвищена вологість повітря створить сприятливі умови для розвитку **пероноспорозу**, а разом із опадами поширюватимуться хвороби, такі як **аскохітоз**, **антракноз**, **іржа**, **септоріоз**, **церкоспороз** і **альтернаріоз**. Сильні дощі та комахи-переносники можуть сприяти активному розповсюдженню бактеріальних захворювань, зокрема **кутастої плямистості**, **іржасто-бурої плямистості** та **бактеріального в'янення**, можливий прояв **борошнистої роси**, **фузаріозного в'янення** і **вірусних хвороб** у суху жарку погоду.

*При виявленні перших ознак хвороб на насінницьких посівах у фазах бутонізації–цвітіння рекомендується оздоровлення рослин фунгіцидами класів стробілурини (піраклостробін, азоксистробін, трифлуксистробін), триазолі (епоксиконазол, пропіконазол, ципроконазол, флутріяфол, тебуконазол), імідазолі (прохлораз), бензімідазолі (карбеназим), **біопрепарати** Бактофіт, р.с., Мікосан «В», в.р.к., Фунгістоп, р.с., іншими препаратами згідно Переліку.*

Під час формування бобів, за надпорогової чисельності шкідників - акацієвої вогнівки 1-2 гусениці/м², листогризучих совок 1-3 гусениці/м², лучного метелика 4-5 гусениць/м², тютюнового трипса 10-15 екз./рослину, павутинного кліща при заселенні 10% рослин, бульбочкових довгоносиків 50-60 жуків/м² проводять обприскування посівів піретроїдами (біфентрин, гамма-цигалотрин, лямбда-

цигалотрин, дельтаметрин, бета-цифлутрин), кетенолами (спіротетрамат), неонікотинідами (імідаклоприд), піразолами (фенпіроксимат), бензамідами (новалурон), фосфоорганічними сполуками (хлорпірифос), **біопрепарат** Агріінсекта, р., іншими препаратами згідно Переліку.

Шкідники та хвороби технічних культур

У посівах цукрових буряків за умов помірно теплої та вологої погоди зростатиме чисельність й активізація листкової бурякової попелиці, а в південних регіонах також бурякової мінуючої молі. Водночас повсюдно спостерігатиметься розвиток другого покоління бурякових мінуючих мух. В ареалі розповсюдження молоді личинки звичайного бурякового довгоносики живитимуться корінцями цукрових буряків. У південних районах подекуди можливе пошкодження рослин амарантовим довгоносигом-стеблоїдом.

За підвищених середньодобових температурах повітря понад 15°C, а також періодичних опадів та відносної вологості повітря на рівні не менше 70% буде спостерігатись активне поширення церкоспорозу. Локально проявлятиметься фомоз. Вірусні хвороби поширюватимуться через сисних шкідників, тому необхідно проводити роботу з профілактики їх поширення. У низьких місцевостях та на ділянках із високим рівнем ґрунтових вод коренеплоди будуть уражатися гнилями, паршею, дуплистістю і некрозом судинних пучків.

За ЕПШ 15% заселених рослин попелицями), ЕПШ 30% заселених рослин по 3-5 личинок мух на кожну, павутинного кліща та інших шкідників використовують інсектициди та акарициди переважно класів піретроїди (лямбда-цигалотрин), неонікотиніди (ацетаміприд, тіаметоксам) та фосфоорганічні сполуки (хлорпірифос), як окремо, так і у комбінаціях.

За наявності ентомофагів, які харчуються попелицями (кокцизеліди, золотоочки) і співвідношення ентомофаг:попелиця 1:30, або за ураження 30% особин попелиці хворобами обробки пестицидами недоцільні. Проти підгризаючих та листогризух совок за чисельності, що перевищує відповідно 1-2 та 2-3 екз./м², молі 2-3 екз./рослину проводять захисні обробки рекомендованими комбінованими препаратами (піретроїди + неонікотиніди), **біопрепарат** Агріінсекта, р., 0,5-3 л/га.

За появи ознак пероноспорозу, церкоспорозу, борошнистої роси обприскують фунгіцидами на основі діючих речовин піраклостробін, епоксиконазол, ципроконазол, тріадимефон, флутриафол, боскалід, крезоксим-метил, епоксиконазол, пропіконазол. Доцільно використання біопрепарату Біофунгіцид Мікосан «В» та «Н», 3% в.р.к., Поліверсум (Polyversum), п.

За наростання хвороб повторні обробки проводять через 12-15 днів (слід обов'язково чергувати препарати для попередження виникнення резистентності), а після застосування беномілу, як окремого препарату – через 20-25 днів.

Посіви **соняшнику** й надалі будуть зазнавати впливу різних **сисних шкідників**, таких як **попелиці, клопи, трипси та цикадки**. Ці комахи висмоктують соки з рослин, що призводить до їх ослаблення, зменшення ваги та кількості зернівок у майбутньому врожаї. Особливо небезпечні **клопи-сліпняки (польовий, люцерновий, буряковий)** у період цвітіння та формування зернівок, оскільки їхні пошкодження трубчастих квіток і зав'язі спричиняють відмирання цих органів.

Тепла й волога погода сприятиме поширенню **гнилей (білої, сірої)**, а також захворювань, таких як **пероноспороз, фомоз і фомопсис**. Натомість спекотна та посушлива погода підвищить ризик розвитку **септоріозу й іржі**.

До початку цвітіння соняшнику, у випадку появи попелиць (економічний поріг шкодочинності – 20% заселених рослин із 40-50 екземплярами на кожній за відсутності природних ворогів), різноманітних клопів, цикадових та інших шкідливих організмів, рекомендується застосовувати такі засоби захисту: синтетичні піретроїди (гамма-цигалотрин, біфентрин, лямбда-цигалотрин), неонікотиніди (імідаклоприд, тіаметоксам), антраніламід (хлорантраніліпрол), фосфорорганічні сполуки (малатіон), а також біопрепарат Агріінсекта р..

Розвиток пероноспорозу та фомопсису попереджають використанням азоксистробіну, пікоксистробіну, ципроконазолу, тебуконазолу, прохлоразу, металаксилу, цимоксанілу, крезоксим-метилу, епоксиконазолу, дифеноконазолу; біопрепаратами: Біологічний препарат фунгіцидної дії «Фунгістоп», Біопрепарат фунгіцидної дії Інтеграл Про, ТН, Флорабацілін, суспензія.

Картопля та овочеві культури

На **картоплі** та інших пасльонових культурах личинки колорадського жука завершуватимуть живлення і заляльковуватимуться, а вже через 6–15 днів з'являтимуться молоді колорадські жуки

першого покоління. Частина самиць після певного періоду живлення, не відкладаючи яєць, йтиме в ґрунт на зимівлю, тоді як інша частина розпочне відкладати яйця через 3–5 днів. З цих яєць вилуплюватимуться личинки літнього покоління, які спричинятимуть шкоду рослинам.

Проти шкідників на овочевих культурах використовують широкий спектр препаратів хімічних класів: піретроїди (гамма-цигалотрин, лямбда-цигалотрин, циперметрин, неоникотиноїди (тіаметоксам, імідаклоприд, тіаклоприд, ацетаміприд), фосфорганічні сполуки (хлорпірифос) та інші.

З біопрепаратів використовують АгріІнсекта, р. (марки АгріІнсекта ПЛЮС та АгріІнсекта ТРІОМАКС), Актофін, КЕ, Актоверм, КЕ, 0,3-0,4 л/га, Скарадо-М, ЗП, 2-3 кг/га. Біопрепарат «Лепідоцид», в.р., Лепідоцид-БТУ, (інсектицид), Біопрепарат з інсектицидною дією Метавайт (Metawhite), р..

На початку та в період масового відкладання яєць метеликами совок та біланів проводять випуск трихограми з розрахунку в перший строк - 20 тис. самиць/га, в другий-третій - 1 самиця трихограми на 20 яєць шкідника на 1 м².

Протягом липня розвиток **фітофторозу** значною мірою визначатиметься агрокліматичними умовами. Зокрема, тривале зволоження листя (внаслідок дощів, туманів чи рясної роси під час нічних температурних коливань) і стабільна відносна вологість повітря не менше ніж 76% створюватимуть ідеальні умови для формування конідієносців із конідіями. Ці конідії утворюють ледь помітний сіруватий наліт на нижньому боці листків, саме там, де межують здорові тканини з ураженими. Для їх виникнення потрібно всього лиш 4-6 годин.

Конідії за наявності крапельної вологи починають проростати: процес триває від 1,5 годин за температури +20...25°C і до 3 годин при +10°C. Це призводить до зараження нових листків. Симптоми захворювання стають видимими через 3-16 днів після інкубаційного періоду, тривалість якого залежить від температурних умов.

Огірки в умовах теплої або спекотної й сухої погоди можуть активно заселятися сисними шкідниками, такими як баштанна попелиця, павутинний кліщ і тютюновий трипс. Серед хвороб існує ймовірність поширення **пероноспорозу**, **бактеріозу** та **аскохітозу**.

Для попередження розвитку хвороб у фазі 2-3 справжніх листків огірки обприскують контактними фунгіцидами на основі хлороксид міді. Через 10-12 днів після попередньої обробки обприскують системними препаратами на основі диметоморфу, манкоцебу, фосетил алюмінію, флуопіколіду, пропамокарбу гідрохлориду, піраклостробіну, азоксистробіну, пропамокарбу гідрохлориду). Третю і четверту обробки посівів проводять через 8-10 днів. Біопрепарати застосовують ті ж, що у фазу 2-3 справжніх листків. Проти бактеріозу, антракнозу ефективні препарати міді, біопрепарат Серенада АСО SC, КС, 4-6 л/га.

У липні **капуста** може зазнати посиленого нашествия гусениць **капустяної молі**, що здатні завдати значної шкоди. У різних регіонах зберігається ризик ураження **капустяною совкою** та біланами, а також очікується активне поширення **капустяної попелиці**.

На початку та в період масового відкладання яєць метеликами совок та біланів проводять випуск трихограми з розрахунку в перший строк 20 тис. самиць/га, в другий-третій - 1 самиця трихограми на 20 яєць шкідника на 1 м². Проти личинок використовують двократне обприскування біопрепаратами Лепідоцид, в.р., Лепідоцид-БТУ, р., Скарадо-М, ЗП,

З хімічних препаратів застосовують інсектициди, які містять флубендіамід, тетраніліпрол, дельтаметрин, ціантраніліпрол, люфенурон, тифлубензурон, емаметину бензоат, спінеторам, альфа-циперметрин, зета-циперметрин, тіаметоксам +хлорантраніліпрол, лямбда-цигалотрин + тіаметоксам та інші препарати згідно Переліку.

Продовжуватиме завдавати шкоди рослинам білокрилка. Найпоширенішим її видом є капустяна **білокрилка**, яка живиться здебільшого різними сортами капусти, бур'янами з родини капустяних, а також суницями. Білокрилка завдає шкоди овочевим, ягідним, плодовим, декоративним рослинам та кормовим культурам, активна як у відкритому ґрунті, так і в тепличних умовах. Небезпеку для рослин становлять личинки білокрилок, які на стадії обмеженої рухливості присмоктуються до соковитих частин рослини і харчуються його соками. Личинки різного віку живляться клітинним соком рослин, виділяючи при цьому цукроподібні речовини – падь, яка стає сприятливим середовищем для розвитку патогенів, грибів (наприклад, кладоспоріум).

При доторку до заселених білокрилкою рослин дорослі комахи розлітаються, тому виявити їх неважко. На листках заселених рослин з'являються плями білого нальоту, тканини їх знебарвлюються, а потім листки жовтіють, скручуються і обпадають, рослини в'януть, а за сильного пошкодження - гинуть.

Личинки овальні, прозорі із зеленуватим відтінком, дуже дрібні, розмір не перевищує 0,2-3 мм (залежно від виду), тому виявити їх досить складно. За період яйцекладки, який триває 25-35 днів, самиця відкладає до 130-250, максимально до 500 яєць. За різних погодних умов може дати 4-12 поколінь.

Мешкають, як правило, у вологих тінистих місцях, особливо часто зустрічаються на нижній стороні листя рослин. Личинки різного віку живляться клітинним соком рослин, виділяючи при цьому цукроподібні речовини - падь. На зиму йдуть пупарії або імаго, залишаючись у ґрунті (під листям, травою, грудками землі) до настання весни. Личинки гинуть.

Для регулювання чисельності білокрилки на овочевих культурах найпростішим засобом є виставлення клейових пасток, які являють собою жовті поверхні, покриті невисихаючим клеєм. У боротьбі з білокрилкою в Україні дозволено використання інсектицидів на основі піриміфос-метилу, бупрофезину, ацетаміприду, ціантраніліпролу, лямбда-цигалотрину, імідаклоприду, спіротетрамату, абамектину; біопрепаратів Актарофіт, Актоверм Актофіт, АгріІнсекта, р., Біологічний препарат інсектицидної дії INSECTA BBM, ЗП. Слід мати на увазі, що білокрилка швидко набуває стійкості до інсектицидів, що вимагає регулярних обробок з постійним чергуванням препаратів.

Багаторічні насадження

У липні в садах зерняткових і кісточкових культур очікується активне збільшення чисельності сисних шкідників. Сприятливими умовами для розвитку **попелиць, кліщів, щитівок, грушевої та яблуневої листоблішки** стає суха спекотна або помірно тепла погода. Серед листогризух шкідників можуть завдавати шкоди личинки **білана жилкуватого та золотогузка**. У цей період також розпочнеться літ метеликів **шовкопрядів, листокруток, яблуневої молі**, які будуть відкладати яйця для зимівлі.

У середині та наприкінці сезону плоди вишні й черешні середньо- та пізньостиглих сортів будуть піддаватись пошкодженню личинками **вишневої мухи**. У зерняткових культурах триватиме шкода, завдана личинками першого покоління **яблуневої плодожерки** – одного з найнебезпечніших шкідників. Після закінчення активного живлення шкідники продовжать фазу заляльковування, а вже в другій половині місяця розпочнеться виліт метеликів та відкладання ними яєць. У цей час в природі одночасно можна буде спостерігати метеликів як зимуючого покоління, так і першого, а в плодах – розвиток гусениць першого та другого поколінь.

Щодо хвороб, то буде продовжуватись розвиток **борошнистої роси**, особливо на сортах, схильних до ураження. Сухі та спекотні погодні умови сприятимуть активному спороношенню та поширенню цієї хвороби. Водночас тепла погода з періодичними дощами та рясними росами провокуватиме масовий розвиток парші на яблуні й груші, а також поширення **моніліозу, кластероспоріозу, кокомікозу** на кісточкових і **кучерявості листків** у персика.

В липні за наявності льоту метеликів плодожерок (3 і більше екз. яблуневої плодожерки або 1 східної за 7 днів спостережень на феромонну пастку), але не раніше втрати токсичності препаратів від попереднього обприскування, застосовують інсектициди на основі феноксикарбу, люфенурону, тифлубензуруну, новалурону, тіаметоксаму, хлорантраніліпролу, лямбда-цигалотрину та ін.

До бакової суміші для боротьби з паршою, борошнистою росою додають боскалід, піраклостробін, ізопіразам, дифеноконазол, міді гідроксид, тебуконазол, флуопірам та ін.. На кісточкових породах за необхідності відразу після збору врожаю і ще двічі з інтервалом 12 днів проводять обробки від коко мікозу, використовуючи фунгіциди на основі ізопіразаму, дифеноконазолу, трифлорексестробіну, флуопіраму, боскаліду, піраклостробіну, тіофанат-метилу, фосфіту алюмінію, фосфористої кислоти, ципродинілу.

Застосування біопрепаратів сприяє отриманню екологічно безпечної продукції, що позитивно впливає на стан здоров'я людини, та зменшує пестицидне навантаження на навколишнє природне середовище. В плодових насадженнях можна застосовувати широкий спектр біоінсектицидів та біопрепаратів фунгіцидної дії. Так, у боротьбі з плодожерками в нагоді стануть Мадекс Твін, КС, біопрепарат інсектицидної дії, Скарадо-М, ЗП, ТМ «Губернаторська» марки «Фітодоктор», АгріІнсекта, р., Серенада АСО SC, КС, Казумін 2Л, РК, Гаубсин, с., Гаупсил-Д, р., ЗУГАМІН SL, РК, Мікробіофіт Органік, р., Споразин, суспензія, Фітоцид, КС, SINSMART, КС.

Шкідники та хвороби багаторічних трав

У посівах **багаторічних трав** триватиме активний розвиток і шкодочинність різних фітофагів, таких як довгоносики (бульбочкові, листкові люцернові фітономуси), клопи, насінніди (тихіус, апіон, люцернова товстонижка), попелиці, трипси та гусениці совок. За умов випадання опадів трав'янисті культури можуть постраждати від захворювань, наприклад, **темно-бурої плямистості, антракнозу та аскохітозу**.

За надпорогової чисельності шкідників (5-8 жуків/м², 20-30 личинок/100 п.с. фітономусів, 20-30 жуків/м² довгоносика-тихіуса, 8-10 гусениць совок/м²; 15-20 клопів-сліпняків, 20-25 люцернової товстонижки, 500-600 попелиць на 100 п.с.) багаторічні трави після підкошу обробляють піриміфос-метилом, зета-циперметрином. Під час цвітіння, на початку відкладання яєць совками випускають трихограму (100-150 тис. особин на га), а в період масового відкладання (через 7-8 днів) випуск трихограми повторюють.

Озимий ріпак

У липні проводяться роботи з підготовки до посіву озимого ріпаку. Крім підбору попередника, способів обробітку ґрунту, удобрення, очистки насіння необхідно продумати план захисту рослин від шкідливих організмів, починаючи з протруйників. Для більш об'єктивного підбору протруйника слід провести аналізування рослин на наявність фітопатогенів. Таке дослідження можна провести у Державній установі «Вінницька обласна фітосанітарна випробувальна лабораторія Держпродспоживслужби».

Для протруювання використовують протруйники, що містять: фіпроніл, тіаметоксам, імідаклопрід, клотіанідин + флуопіколід + флуоксастробін, металаксил + імазаліл + тебуконазол, флуопіколід + флуоксастробін, тирам + металаксил-М + тіабендазол, тіаметоксам + металаксил-М + флудіоксаніл, тирам + карбендазим, імідаклопрід + тіабендазол, біопрепарат Інтеграл Про та інші препарати відповідно до Переліку.

Начальник управління фітосанітарної
безпеки

підписано **Наталія САМБОРСЬКА**

Начальник відділу захисту рослин,
фітосанітарної діагностики та прогнозування

підписано **Сергій ФРАНКОВ**